

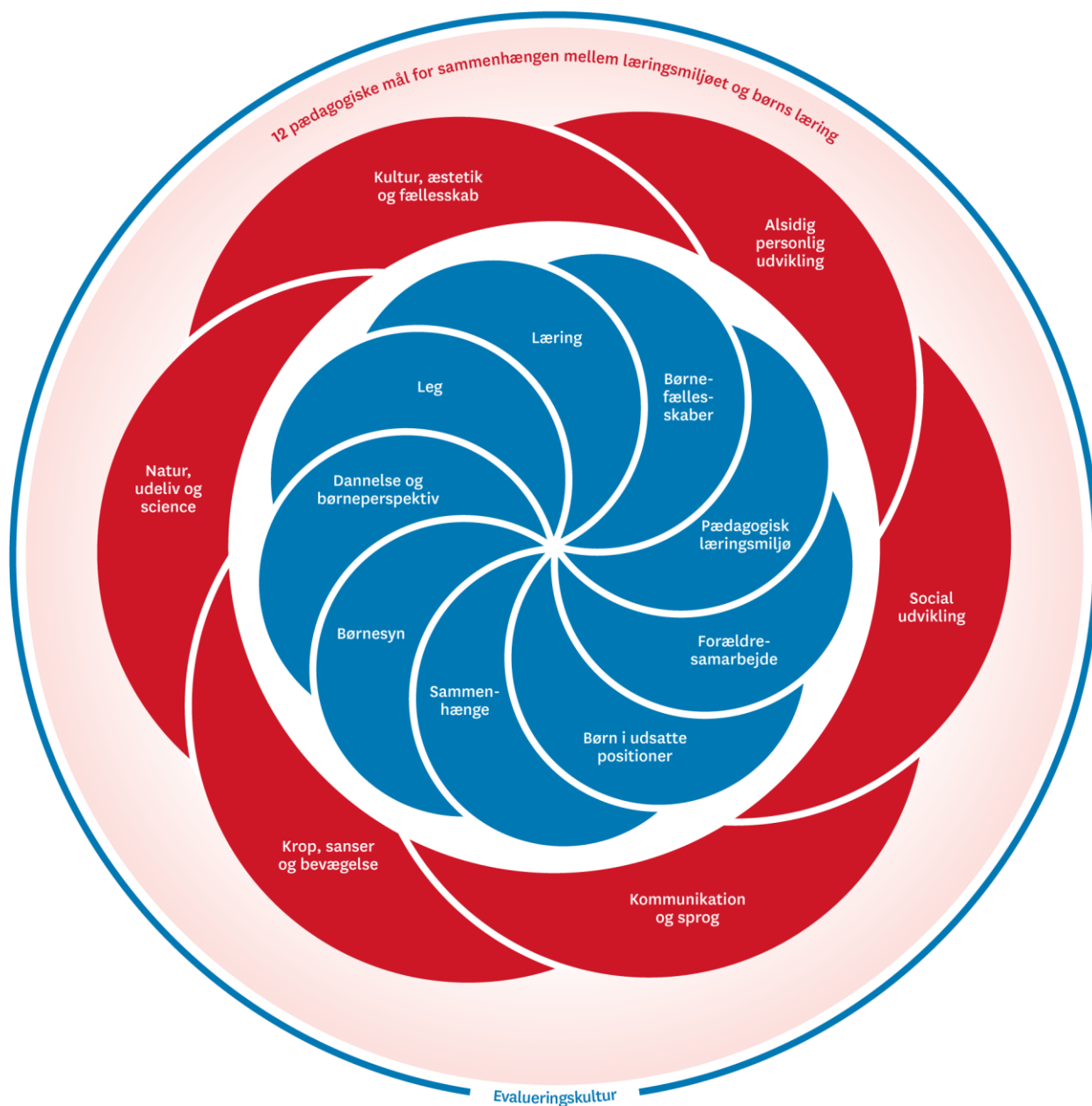
Pædagogisk læreplan for Eventyrhulen Voerladegård Børnehave 2020/2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse.

Hvem er vi?

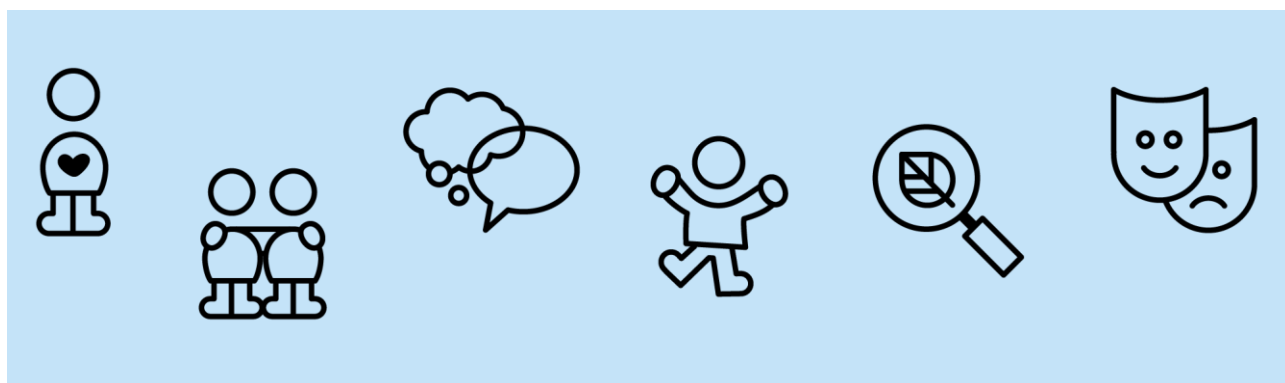
Eventyrhulen er den lille, trygge og lokale børnehave. Eventyrhulen er en afdeling under Landsbyordningen i Voerladegård. I løbet af de sidste år har vores børnetal varieret mellem ca. 35-50 børn, fordelt på 2-3 stuer.

Landsbyordningen består af Voerladegård Skole, SFO, fritidsklub og Eventyrhulen. Vi har fælles ledelse og bestyrelse, med skoleleder som øverste leder og kontraktholder.

Vi har aktiviteter og traditioner der er særlige for Eventyrhulen, men også mange der går på tværs af hele huset.

Vores personalegruppe er stabil med langt mellem udskiftningerne, og er præget af et godt sammentømret samarbejde, et højt fagligt niveau og en høj grad af vilje til at arbejde med pædagogisk udvikling og nye måder at anskue den pædagogiske verden på.

Personalegruppen består af 4 pædagoger, 2 pædagogiske assistenter og 1 pædagogmedhjælper. Flere af medarbejderne har ud over timer i børnehaven også timer i både skole og fritidsdel. Det betyder at børnene møder kendte ansigter når de rykker videre i huset.

Pædagogisk læringsmiljø og børneperspektiv

Formålsbestemmelsen fastsætter, at dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem et trygt og pædagogisk læringsmiljø, hvor legen skal være grundlæggende, og der skal tages udgangspunkt i et børneperspektiv. Børneperspektivet er skrevet ind i formålsbestemmelsen for at tydeliggøre, at barndommen har værdi i sig selv, og at det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagsituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

HVAD SIGER LOVEN?

- Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Vores børnesyn bygger på en grund idé om at alle børn har værdi i sig selv, og at alle børn har ret til at føle sig værdifulde ind i et eller flere fællesskaber. Derudover ses barnet som en kompetent aktør i eget liv og barnets perspektiv er vigtig viden, men det er de voksnes ansvar at børn trives.

Dette vil vi bl.a. understøtte ved at have fokus på:

- Børns opdragelse i demokrati, og medindflydelse inde for rammer der passer til alder og modenhed.
- Anerkendelse af at børns socialisering sker i et samspil med omgivelserne, f.eks. at vi ser børn *i* problemer i stedet for børn *med* problemer og hermed en voksenforståelse for at alle børn gør det, der for dem giver bedst mening i situationen.
- Inkluderende fællesskaber, både i forhold til læring og social trivsel.
- Børn i dag vokser op i en anden tid end vi voksne gjorde. Det medfører at voksne kan have svært ved at forstå og leve sig ind barnets (digitale) verden. Vi gør os umage for at forstå børnenes tænkning og handling. Samtidig er vi tydelige i hvorfor vi gør, siger og rammesætter, som vi gør.

Dannelse og børneperspektiv

HVAD SIGER LOVEN?

- Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Vi arbejder i Eventyrhulen kontinuerligt med at finde steder i hverdagen, hvor børnenes stemme kan få lov at fylde mere, samt med at tydeliggøre over for børnene hvornår de rent faktisk har et valg eller været med til at bestemme. Dette tænker vi er vigtigt, for at børnene både oplever at de selv og deres mening har værdi for fællesskabet, men også som et led i at børnene bliver rustede til at leve i et demokratisk samfund.

En vigtig læring i den forbindelse er også at børnene får en forståelse af, at det at blive hørt ikke er det samme som at få ret. Vi arbejder med at rumme de svære følelser der kan opstå når flertalsbestemmelser går imod det enkelte barns ønsker, samt kompetencerne til at forhandle, indgå kompromis og samarbejde.

Vi har en forståelse af at dannelse er andet og mere end bare opdragelse. For os betyder dannelse at børnene gennem interaktion med andre, gennem oplevelser og aktiviteter får en dybere forståelse af sig selv som en selvstændig del af et fællesskab. At børnene gennem disse ting får værdier og grundantagelser om verden forankret i deres personlighed som ruste dem til både at være aktive og deltagende i eget liv her og nu, men som også er grundlæggende elementer som de bærer med sig fremover.

Vi er bevidste at der findes flere vinkler at undersøge børneperspektivet fra, og arbejder med at blive mere bevidste om hvornår vi bruger hvilke i hverdagen. Vi bruger disse tre:

Et udefra-perspektiv:

Dette perspektiv er et udtryk for de voksnes syn på og forståelse af barnet eller en børnegruppe, barnets eller gruppens behov, livssituation, udviklingsmuligheder

Et tilstræbt indefra-perspektiv:

Med dette perspektiv forsøger den voksne at sætte sig i det enkelte barns eller en børnegruppes situation og forstå, hvad barnet eller børnegruppen selv ville sige, hvis de kunne, dvs. at forstå barnet i en konkret situation fra barnets eget perspektiv uden nødvendigvis at kunne spørge barnet selv.

Barnets egne artikulerede perspektiver, oplevelser og ønsker:

Børneperspektivet handler i denne forståelse om børnenes egne artikulerede perspektiver, dvs. et såkaldt indefra-perspektiv, hvor barnet/børnene udtrykker sig om eget liv på verbale og nonverbale måder.

Leg

HVAD SIGER LOVEN?

- Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

I Eventyrhulen tager vi legen dybt alvorligt! Vi er opmærksomme på at der skal være tid og rum til at børnene kan fordybe sig i leg, både ude og inde. Det kan både være børnenes selvinitierede lege, mens også leg som er igangsat og i en vis grad styret af voksne.

Vi prioriterer højt at skabe rammer til inspiration og udvikling, bl.a. gennem at der er legetøj, materialer m.m. som både er synlige og lettilgængelige for børnene.

De voksne i eventyrhulen bringer sig selv i spil i forbindelse med børnenes leg, dette kan være gennem aktiv deltagelse, eller ved at guide og understøtte børnene. F.eks. ved at hjælpe børnene med at tilføre legen nye elementer, hjælpe børn ind i legen og arbejde med rollefordelingen, hjælpe børnene med at finde den rette fysiske ramme for legen o.m.a.

Vi arbejder på at der i børnehaven er deltagelsesmuligheder for *alle* børn, og er opmærksomme på at nogle børn har brug for mindre fællesskaber og afgrænsede fysiske rammer for at kunne indgå og fastholdes i en leg.

Den gode leg styrker børnenes fællesskaber, og deres sociale og personlige kompetencer. I legen kan børnene bearbejde oplevelser og forståelser af verden. Igennem legen arbejdes der bl.a. med konflikthåndtering, forhandlingsevne, robusthed og man lærer at indgå kompromisser.

Selvom der i arbejdet med børn i børnehavealderen som udgangspunkt skal være en legende tilgang til læring, har vi også situationer hvor der ikke er plads til leg – nogle gange er der også noget man bare skal, selv om det måske ikke er så sjovt.

HVAD SIGER LOVEN?

- Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.

Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Vi har i Eventyrhulen en fælles forståelse af at læring er noget der foregår hele tiden og i alle situationer. Det betyder at vi konstant må have en opmærksomhed på hvilken læring der foregår – at det er i en form og med et indhold der bidrager positivt til det enkelte barns trivsel og udvikling.

Desuden ser vi det, at barnet er i god trivsel, som en forudsætning for læring.

Vi arbejder dog også mere struktureret med læring. Med udgangspunkt i mindsettet fra vores projekt "At lære at lære" (se nærmere beskrivelse i selvstændig folder), arbejder vi med at opstille og formidle læringsmål med mulighed for at give feedback – både voksen/voksen, voksen/barn og barn/barn.

Grundlæggende arbejder vi ud fra tanken om at læring handler rigtig meget om "at jeg kan ikke – endnu", så det handler om at øve sig og ikke give op fordi man møder udfordringer. Samtidig har vi fokus på at de udfordringer barnet møder passer til alder og udviklingsniveau, og arbejder derfor også med begrebet NUZO (zone for nærmeste udvikling).

Vi ønsker at børnene har en nysgerrig tilgang til læring, at de lader sig inspirere og går på opdagelse, vi arbejder derfor det meste af året med forskellige temaer som vi sammen med børnene kan fordybe os i, men der skal også være plads i planlægningen til at vi kan gå med børnene på opdagelse i deres egne ideer. Der skal være plads til at vi sammen med børnene kan undre os, filosofere og eksperimentere og udforske livets store og små spørgsmål.

Det er helt grundlæggende at de voksne viser engagement og begejstring – det smitter af på børnene og er med til at motivere dem til deltagelse i både leg, voksenstyrede aktiviteter og hverdagens rutiner. En anden vigtig motivationsfaktor er den autonome motivation, hvor børnene motiveres gennem selvbestemmelse og/eller lyst – når vi lykkes med at komme derhen lærer børnene allerbedst og husker mest!

Vi kender forskel på indre og ydre motivation, og arbejder bevidst på at fremme den indre motivation hos alle børnene, da ydre motivation (gennem belønning eller straf) ikke understøtter barnets læring på den lange bane.

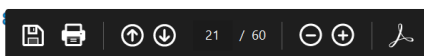
Børnefællesskaber

HVAD SIGER LOVEN?

- Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Forarbejder til dagtilbudslovens §

Vi arbejder i Eventyrhulen ud fra en grundlæggende antagelse om at alle mennesker har brug for at "høre til" – det gælder både det at være en del af en familie, og i andre fællesskaber og arenaer som børnene bevæger sig i. Vi har derfor valgt at vores børnehave er stueopdelt, så børnene har en fast gruppe med faste voksne som er deres base, og der de hører til. Med denne base på plads er børnene godt rustet til at bevæge sig ud og, i kortere eller længere perioder, være i andre fællesskaber – enten arrangeret af de voksne eller af børnene selv.

Vi vægter børnenes venskaber, og har for øje at alle børn har venskaber og relationer til andre børn i børnehaven. Vi har opmærksomhed på om det enkelte barn har de nødvendige kompetencer til at indgå i relationer, og til at kunne opsøge og opretholde venskaber, det kan f.eks. dreje sig personlige, sociale eller sproglige kompetencer.

Alle børn har en stemme, men ikke alle børn kan lide at bruge den i det store fællesskab, derfor sørger vi for at børnene også mødes i mindre grupper så alle oplever at turde bruge sin stemme og at blive lyttet til. Det gør vi både i planlagte og spontane aktiviteter, f.eks. når vi spiller spil, laver perleplader, arbejder med emner, holder bamsemøder (arbejder med "Fri for mobberi") m.m.

Via den struktur vi har i Landsbyordningen med rullende indskoling, børnehavens spiregruppe og stueopdelingen, oplever alle børn at prøve at være de store. Det gøres meget synligt for både de børn der er de store og de andre børn – det italesættes at vi forventer at de store er rollemodeller for de små, men også at der er goder ved at være stor.

Pædagogisk læringsmiljø

HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Dagtilbudslovens § 8, stk. 3

Howdan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I udformningen af Eventyrhulens pædagogiske læringsmiljø sætter vi både de strukturelle, pædagogiske og fysiske rammer (hvor det er muligt) i forhold til den aktuelle børnegruppe og med udgangspunkt i de forskellige børneperspektiver som er nævnt ovenfor.

Når vi taler om det pædagogiske læringsmiljø, er det igen ud fra den brede læringsforståelse – at der sker læring i alle situationer hele dagen.

Vi arbejder konstant på at børnene er så selvhjulpne som muligt og derigennem får en oplevelse af at lykkes, at mestre verden. Dette gør vi b.l.a. ved at sørge for at de fysiske rammer er tilpasset børnene, at legetøj er i nå-højde, at det er nemt både at finde og sætte på plads. Vi øver os på at klare tøj-af-og-på og synliggør her børnenes progression gennem vores "Buddies" (se nærmere beskrivelse i folderen om "At lære at lære").

Vi forsøger at indrette de fysiske rammer så de inspirerer børnene – både i den selvinitierede leg, og i forbindelse med emnearbejde og andre aktiviteter. Vi udstiller børnenes produkter så børnene også indbyrdes kan inspirere og anspore hinanden.

Samtale, nærvær og trivsel er nøglebegreber i vores pædagogiske arbejde, og vi arbejder systematisk med at der er god kontakt til *alle* børn *hver* dag. Det pædagogiske personale vurderer løbende både de fysiske og pædagogiske rammer med henblik på at skabe de bedste muligheder for børnenes læring i både voksenstyrede aktiviteter, de daglige rutiner og i leg. Vi skal have øje for hvor der kan opstå nye læringsmuligheder – både for det enkelte barn og for gruppen, og både inde og ude.

Vi må løbende tilpasse læringsmiljøet så børnene møder nye læringsmuligheder der tilpasset deres udviklingstrin, samt sikre at vi kommer omkring de seks læreplans temaer.

Samarbejde med forældre om børns læring

HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Dagtilbudslovens § 8, stk. 6

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi vægter den gode forældrekontakt meget højt! Trygge og glade forældre er en forudsætning for trygge og glade børn!

Vi inviterer alle forældre til at besøge børnehaven inden barnet starter – og gerne flere gange. Vi tilbyder faste samtalerunder efter 3 mdr og inden skolestart, og ellers efter behov og ønsker fra både os og forældrene. Inden samtalerne udarbejdes der dialoghjul ud fra SUS-materialet af både personale og forældre.

Børnehaven er i en opstartsfasen med etablering af et trivselsråd bestående af ca. 5 forældre, der både kan komme med input til pædagogiske tiltag og selv arrangere trivselsfremmende aktiviteter for Eventyrhulens børn og forældre. Ligeledes er det en opgave for trivselsrådet at tage kontakt til nye forældre og tildele dem en kontaktperson blandt rådets medlemmer.

Eventyrhulen har både faste traditioner og løbende aktiviteter hvor forældrene inviteres med. Det er både med og uden børn og alle forældre er velkomne til at tilbringe tid i børnehaven sammen med deres barn – dog helst efter aftale med personalet, og med en forventning om at forældrene er deltagende i dagens aktiviteter og gøremål.

Er der børn eller familier der bøvler med stort eller småt er personalet i børnehaven vigtige sparringspartnere for forældrene, og vi kan derudover kalde på sparring fra andre relevante faggrupper fra både PPR, sundhedstjenesten og myndighedsområdet.

Børn i udsatte positioner

HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Dagtilbudslovens § 8, stk. 5

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi har en "Handleplan for inklusion" som er fælles for hele Landsbyordningen i Voerladegård, den fulde handleplan kan ses på hjemmesiden, hvor vi her har gengivet hovedpunkterne.

Med udgangspunkt i Skanderborg Kommunes "Strategi for inklusion" og Skolebestyrelsens principper for inklusion, har landsbyordningens personale udarbejdet nedenstående handleplan.

Inklusionens 10 bærende elementer

Strategi for inklusion Skanderborg Kommune

- 1. Inklusion er et fælles ansvar
- 2. Barnet/den unge skal være en del af et fællesskab
- 3. Forældre er en aktiv ressource i arbejdet med inklusion
- 4. Det pædagogiske læringsmiljø er differentieret
- 5. Inklusion forudsætter ledelse
- 6. De almene arenaer samarbejder tæt med specialarenaerne
- 7. Personalet har adgang til faglig sparring og udvikling af praksis
- 8. Personalets inklusionskompetencer opkvalificeres
- 9. Rammer og struktur for det tværfaglige samarbejde understøtter inklusionsarbejdet
- 10. Ressourcetildelingen understøtter inklusionen

Principper for inklusion

Vi vægter:

- At alle føler et ansvar for hinanden og har respekt for forskellighed.
- At alle børn bliver mødt, der hvor de er, og får de rette udfordringer, både fagligt og socialt.
- At alle børn skal være glade for og lære af at gå i børnehave og skole.
- At alle børn skal føle sig set og føle sig betydningsfulde i fællesskabet.
- At der er fokus på styrker og muligheder i fællesskaber og lokalsamfund.
- At forældre ses som en ressource og væsentligt faktor i samarbejdet om inklusion.
- At personalets kompetenceudvikling til og supervision i inklusionsarbejdet tilgodeses.

Principper og handleplan er desuden udarbejdet på baggrund af den definition af inklusion der er givet i "Strategi for inklusion": *Inklusion er en vedvarende udviklingsproces, hvor muligheden for alle børns tilstedeværelse, deltagelse og læring i de almene arenaer øges. Tilstedeværelse betyder, at så mange børn som muligt skal have mulighed for fysisk tilstedeværelse på en almindelig skole/institution. Deltagelse betyder, at barnet oplever sig som værdifuld og anerkendt deltager i det sociale fællesskab. Læring betyder, at alle børn udvikler kompetencer – både fagligt og socialt.*

Sammenhæng til børnehaveklassen

HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Dagtilbudslovens § 8, stk. 6

De ældste børn i Eventyrhulen samles på tværs af stuerne, i "Spirerne". I spiregruppen snuses der lidt til skolelivet under et børnehavebarns præmisser, de øver sig i at modtage fælles beskeder, læser kapitelbøger med færre billeder og mange andre ting, som man kan når man er 5 år og der ikke skal tages hensyn til at der er yngre børn i gruppen.

Da vi har rullende skolestart er det vigtigt for os at give børnene mulighed for at bevare venskaber på tværs af skole og børnehave. Derfor mødes spirene hver uge med sparene som er vores børnehaveklasse. Spar/spiretiden som vi kalder det, ligger i skoletiden, og bagefter har børnene mulighed for at fortsætte legen i SFO hele eftermiddagen.

En gang om måneden har hele lilleteam (0.-2. kl.) en udedag, hvor spirene også deltager. Her møder de deres kommende lærere og deltager i fælles aktiviteter med skolebørnene hvor det er relevant, nogle gange er der også aktiviteter tilrettelagt for sparene og spirene.

Vi ruller ind i skolen 2-4 gange årligt alt efter børnetal og børnenes fødselsdage. Som udgangspunkt ruller barnet i skole til det "rul" der kommer næst efter det er fyldt 6 år. Der vil dog altid være en tæt dialog med forældrene omkring dette, og der er børn der ruller både tidligere eller senere, hvis det er det der skønnes bedst for deres trivsel og udvikling.

De sidste to uger inden skolestart har vi en fast indkøringsprocedure, hvor de kommende skolebørn inviteres ind i skolen i kort tid hver dag. Den første uge ifølge med en voksen fra børnehaven, i den anden uge bliver de hentet af deres kommende sidekammerat i børnehaven.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Dagtilbudslovens § 8, stk. 6

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi har i lokalområdet ikke adgang til indkøbsmuligheder eller andet erhverv der kan inddrages i det pædagogiske arbejde. Til gengæld har vi et godt og frugtbart samarbejde med både spejderne og idrætsforeningen, hvor vi har stor glæde af indbyrdes at kunne benytte os af hinandens faciliteter. Bl.a. låner børnehaven et par gange om året byens fantastiske spejderplads hvor vi laver naturbørnehave 1-2 uger af gangen. I forhold til idrætsforeningen er personalet i både børnehave og SFO involveret i at sende børnene godt afsted til aktiviteter, omklædning til disse m.m.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

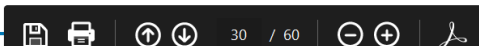
§

HVAD SIGER LOVEN?

- Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.
- Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Dagtilbudslovens § 8, stk. 7

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har i forhold til det psykiske børnemiljø et stort fokus på samspil og relationer, både barn/barn og barn/voksen. Vi arbejder kontinuerligt med at sikre at ingen børn "går under radaren" gennem systematik i kontakten mellem børn og voksne samt opdeling i mindre grupper.

Vi har en åben dialog i personalegruppen, hvis der er børn der udfordrer eller udfordres af enkelte medarbejdere, og arbejder her med at skabe en anden fortælling om barnet og/eller relationerne ud fra en social konstruktivistisk tilgang – at sproget skaber virkeligheden.

Respekt, tolerance, plads til forskellighed og en god tone er nøglebegreber i vores samspil med børnene og værdier vi ønsker at give videre til børnene, dette gør vi især ved at agere som rollemodeller.

Det æstetiske og fysiske børnemiljø handler, som vi tidligere har været inde på, om at inspirere, være kilde til nysgerrighed og tilgængelighed til materialer og legetøj, udstilling af børnenes arbejder m.m.

Børnemiljøet vurderes ud fra et børneperspektiv, hvor børnene inddrages og spørges direkte. Dette både gennem børnemiljøundersøgelsen der gennemføres hvert andet år via "Dagtilbudstermometeret" (der er udarbejdet til formålet af Dansk center for undervisningsmiljø) og gennem samtaler og børneinterviews der gennemføres som led i vores løbende evalueringsarbejde.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

I vores arbejde med barnets alsidige personlige udvikling arbejder vi især ud fra de ting vi har med fra vores to store projekter omkring ”Robusthed” og ”At lære at lære”.

Det fælles omdrejningspunkt for de to projekter er at give børnene handlemuligheder – at gøre dem i stand til at hjælpe sig selv videre, alene eller med voksenstøtte. En nøglesætning i den sammenhæng er for os: ”jeg kan ikke – endnu...”, forstået på den måde at vi ikke er født verdensmestre i alting, men må øve os og så skal vi nok få tingene lært.

Vi arbejder også ud fra NUZO-begrebet (barnets zone for nærmeste udvikling) der handler om at tilpasse de udfordringer barnet stilles overfor, så det hverken bliver for nemt eller for svært, og at børnene får lov at dvæle ved og være stolte af nye færdigheder, men også bliver kastet ud i nye udfordringer der kan bringe dem lidt ud af komfortzonen. Vi taler også her om at de voksne, billedligt talt, kan gå enten gå foran, ved siden af eller bag børnene.

At ”se” børnene er også vigtigt for os, at hvert enkelt barn har en oplevelse af de er værdifulde for hinanden, for de voksne og for fællesskabet.

Stuen er børnenes base, her fra kan de gå på opdagelse i resten af ”verden”, alene, sammen med kammerater, eller i mere voksenstyrede rammer (f.eks. når spirene deltager i læsegrupper og forestilling til forårsfesten sammen med skolebørnene).

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vi har i Eventyrhulen stor fokus på børnenes relationer. Vi har øje for det enkelte barns evner til både at knytte og fastholde venskaber.

I børnehaven har vi både store og små, formelle og uformelle fællesskaber, og vi arbejder målrettet på at alle børn er en del af disse fællesskaber ud fra den enkeltes alder og kompetencer.

Vi har fællesskabet på stuen – der hvor børnene gerne skulle have en oplevelse af at ”høre til”. I supplement hertil har vi faste fællesskaber som f.eks. spirerne, og andre fællesskaber der kan vare i kortere eller længere tid.

Vi støtter gerne børn og forældre i at lave private legeaftaler, og er her også opmærksomme på at de nye børn i børnehaven får sig skrevet ind i legeaftale mappen (mappe hvor forældrene lægger deres kontaktoplysninger tilgængelige for hinanden).

Hvor der er børn samlet vil der uvægerligt opstå uenigheder og konflikter, vi arbejder med at give børnene værktøjer til at løse dem selv eller med støtte fra en voksen. Vi øver os på at forhandle og indgå kompromisser.

Når forskellighederne bliver en styrke gør vi børnene opmærksomme på det – f.eks. når vi laver menneskepyramide til cirkus, så skal der være nogle der er store og stærke i bunden, men det er bedst med en lille og let på toppen.

I f.eks. garderoben hjælper de store de små, vi træner i at vente på tur, laver forskellige små samarbejdsøvelser der passer til børnenes alder m.m.

Børns medbestemmelse har også fået øget fokus i Eventyrhulen i løbet af de sidste år. Vi er blevet mere opmærksomme på at fortælle børnene hvornår de rent faktisk får lov til selv at bestemme eller foretage et valg. Der til er vi også blevet mere opmærksomme på, hvornår vi kan og bør lade børnene bestemme og opstille en egentlig valgproces (bl.a. har børnene stemt om nye navne til stuerne).

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vi arbejder i Eventyrhulen bevidst med at udvide børnenes ordforråd, vi har opmærksomhed på at børnene tilegner sig nye ord og begreber der knytter sig til de temaer vi arbejder med, men også i forhold til de ting der er en del af en almindelig hverdag (f.eks. beklædningsgenstande hvor en bluse også kan være en t-shirt eller en sweater).

Der er i vores børnehave indarbejdet forskellige former for systematik, så vi sikrer os at *alle* børn bliver talt med hver dag. Vi holder ”Bamsemøder”, samlinger og arbejder i mindre grupper hvor børnene har mulighed for både at træne at tale foran andre i større eller mindre sammenhænge, men også at lytte og forholde sig til hvad de andre fortæller.

Når vi læser højt med børnene anvender vi dialogisk læsning, hvor børnene gøres til deltagere i stedet for at sidde som passive tilskuere.

Vi læser, fortæller, synger, laver sanglege, fjoller med rim og remser – alt sammen gerne med visuel understøttelse i form af genstande eller billeder, der kan understøtte børnenes læring.

Efter behov har vi mulighed for at etablere sproggrupper for de børn der har behov for en særlig indsats. Vi har mulighed for at få sparring hos vores faste logopæd omkring sprogarbejdet, både på det generelle plan og i forhold til børn med særlige udfordringer. Vi deltager med sprogkoordinator på de fælles kommunale møder og holder os derigennem opdateret på ny viden på området.

I Eventyrhulen bliver alle børn sprogtestet som 3-årige og 5-årige.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vores pædagogiske læringsmiljø har en bred vifte af muligheder for at afprøve, øve og mestre, samt videreudvikle det enkelte barns fin og grov motorik. Der er både de stationære legeredskaber på legepladsen, men også mange muligheder for at indrette både ude- og inderum, samt lave tilpassede aktiviteter med øje for det enkelte barns behov (NUZO).

Hvert barn er unikt og har brug for at vi, som voksne, tilrettelægger aktiviteter, der tager udgangspunkt i hvert enkelt barns nærmeste udviklingszone. Barnet har brug for i eget tempo, og med guidning fra de voksne, at udforske kroppens muligheder for at tilegne sig nye færdigheder og kompetencer, samt lære sin krop at kende med de styrker og begrænsninger den har.

Det indendørs læringsmiljø giver mulighed for mange fin- og sansemotoriske aktiviteter. Børnenes finmotorik og sanser bliver bl.a. stimuleret ved

- Kreative aktiviteter (tegne, klippe, lime, male, perler)
- Madlavning (dufte, smage, føle, snitte grøntsager)
- Massage barn/barn og voksen/barn
- Rutinesituationer, selvhjulpethed i forhold til madpakke, drikkedunk, at tøj sidder som det skal og passer til vejret.
- Aktiviteter i hallen, både voksenstyrede og børnenes egne lege.

Det udendørs læringsmiljø tæller både naturen omkring os, spejderpladsen og vores egen legeplads. Legepladsen er opdelt i områder hvor børnene aktivt kan vælge hvad de har lyst til. Der er bl.a. mulighed for at

- Grave (sanse med sand)
- Styrke vestibulærsansen ved at gynges, snurre rundt, klatre, balancere, rutsje.
- Cykle, løbe, spille bold (cykeldage)
- Lugte, føle, se, smage (blomster, frugter, krydderurter)
- Lave bål (varme/ild), snitte/save, madlavning

Når vi kommer ud i naturen, f.eks. i skoven og på spejderpladsen, er der igen nogle andre muligheder, det kan f.eks. være at

- Bevæge sig i kuperet terræn og på varieret underlag
- Lave orienteringsløb og motionsløb
- Plukke bær
- Holde udeuger med forskellige temaer (her er der optimale forhold til at styrke grovmotorikken og sanserne i al slags vejr)

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vi arbejder i Eventyrhulen meget med årstidernes skifter, og de ting der hører sig til hver årstid. Vi taler året rundt om vejret og hvilken påklædning der er passende til vejret i dag. Vi synger sange der passer til årstiden – både til morgensang med hele huset og i børnehaven.

Der bliver plantet og sået i foråret, hvor vi kigger på hvordan tingene vokser og gror. Vi deltager også hvert forår i projektet omkring bæredygtighed, som har deltagelse af mange institutioner i Skanderborg kommune og som understøttes af kommunens miljøafdeling. Her arbejder vi bl.a. med at sortere skrald, forskellige materialers nedbrydningstid, spare på energien, passe på naturen o.m.a.

Hvert år har vi af flere omgange udeuger, hvor vi er på spejderpladsen fra morgen til aften, hver dag, en-to uger af gangen, er får vi det skiftende vejr helt tæt på.

Vi har ture ud af huset, hvor vi ofte besøger alle de gode steder vi har lige omkring os, skove og søer, marker og krat og ser hvad der gemmer sig der af insekter, haletudser... Til at supplere dette har vi et par gange om året en tur med en uddannet naturvejleder der kan komme med ny inspiration til både børn og voksne.

Både ude og inde eksperimenterer børnene med de materialer og ting de har til rådighed, både på eget initiativ og i voksenstyrede aktiviteter. Vi har forskellige former for konstruktionslegetøj tilgængeligt for børnene og øver både at bygge ud fra fri fantasi og at følge en arbejdstegning.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vi har i vores børnehave nogle stærke kulturelle traditioner. Vi har bl.a. lygtefest i januar i samarbejde med kirken, hvor hele barnets familie inviteres.

Derudover fejrer vi, og markerer, de store højtider som påske og jul, samt fastelavn. I forbindelse med disse arbejder vi med den historie (og evt. religion) der knytter sig til traditionen. Vi laver pynt og gaver, gækkebreve osv. Vi synger sange der passer til temaet – nogle er genkendelige fra sidste år, andre er måske nye.

Ud over de store højtider har vi også vores egne traditioner, nogle er for hele landsbyordningen – det er vores forårsfest, sommerfest og jule-tam-tam, hvor vi alle sammen har en fælles oplevelse på tværs af alder og afdelinger. Også skolernes motionsdag deltager vi i.

Andre traditioner er børnehavens alene, det gælder for vores lygtefest, vores årlige Cirkus Eventyr, bedste-forældrejulefrokost, høstemne og høstfest m.fl.

Børnene i Eventyrhulen oplever også kulturen i form af teater, hvor de både får oplevelser som deltagere og som tilskuere. Vi tager jævnligt på besøg på Skanderborg museum med de ældste børn.

Børnefødselsdage fejrer vi i børnehaven for de allermindste, men fra 4 års fødselsdagen kommer vi gerne på hjemmebesøg med en mindre gruppe børn. Her oplever børnene at der er forskellige måder at bo og indrette sig på, ligesom det er medvirkende til at bygge bro mellem hjem og børnehave.

Vi laver kreative projekter, saver og hamrer og udstiller gerne børnenes produkter inden de kommer med hjem.

Vi bruger biblioteket i Skanderborg, hvor børnene er med til at vælge bøger, og opfordrer gerne forældrene til at benytte vores eget skolebibliotek sammen med deres børn.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

>Skriv her.<

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

>Skriv her.<

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC